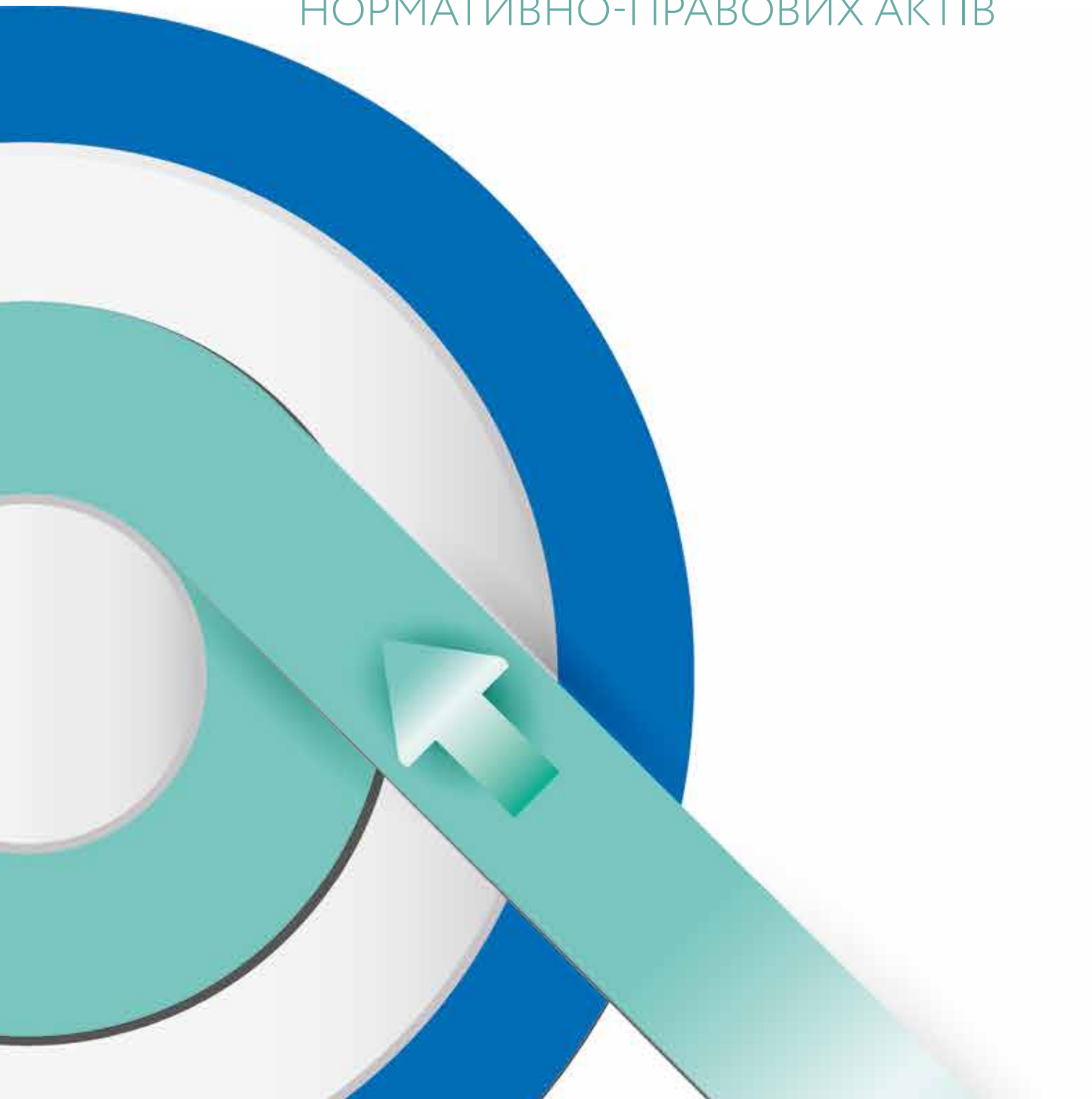

КУРС

**АНТИКОРУПЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА
ПРОЕКТІВ НОРМАТИВНО-
ПРАВОВИХ АКТІВ І ЧИННИХ
НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ**

Контактна інформація:

Микола Хавронюк
kunorvahk@gmail.com

Опис курсу:

«Антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів і чинних нормативно-правових актів» є нормативним курсом магістерської програми «Антикорупційні міждисциплінарні студії».

Мета дисципліни – надати студентам необхідні знання і навички проведення антикорупційної експертизи.

Завдання – сформувати у студентів знання і навички щодо:

- змісту антикорупційної експертизи, її видів, порядку і методологій проведення,
- проведення моніторингу проектів актів на предмет наявності в них ознак, що вказують на необхідність проведення експертизи;
- пошуку корупційних факторів в проектах нормативно-правових актів та чинних таких актах,
- використання результатів експертизи.

У результаті вивчення курсу студент повинен:

- **посилити** нетолерантність до корупції;
- **знати:**
  - ▷ 1) що таке антикорупційна експертиза та якими є її мета і зміст;
  - ▷ 2) які є види антикорупційних експертиз та їх суб'єкти;
  - ▷ 3) що є об'єктами антикорупційної експертизи;
  - ▷ 4) за якими методологіями така експертиза проводиться;
  - ▷ 5) що таке корупційні фактори та які існують способи їх пошуку;
  - ▷ 6) як усувати корупційні фактори;
- **вміти:**
  - ▷ 1) провести моніторинг проектів актів на предмет наявності в них ознак, що вказують на необхідність проведення експертизи;
  - ▷ 2) провести антикорупційну експертизу проекту закону, чинного закону і проекту постанови Кабінету Міністрів України, громадську антикорупційну експертизу, а також розробити проект нормативно-правового акта;
  - ▷ 3) скласти висновок антикорупційної експертизи;
  - ▷ 4) запропонувати способи усунення корупційних факторів;
  - ▷ 5) забезпечити інформаційний супровід антикорупційної експертизи.

Ці знання і навички можуть стати в нагоді, якщо студент працює або у майбутньому працюватиме помічником народного депутата України, працівником міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, антикорупційним уповноваженим, комплаєнс-офіцером підприємства чи представником бізнес-асоціації, до повноважень якого входить попередження зловживань з боку представників влади чи службових осіб підприємств, депутатом місцевої ради або народним депутатом України, буде членом громадської ради при органі державної влади чи органі місцевого самоврядування тощо.

Курс «Антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів і чинних нормативно-правових актів» має зв'язок з такими іншими дисциплінами: загальна теорія права, порівняльне правознавство, кримінальне право, кримінологія, адміністративне право, адміністративний процес, державне управління.

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

№	Тема	Дата	Час проведення	Форма	Лектор	Зміни до розкладу
1	Антикорупційна експертиза: загальні положення	29 січня 2022 (субота)	10.00 – 11.20 11.30 – 12.50 13.30 – 14.50	Лекція-обговорення	Микола Хавронюк	
2	Антикорупційна експертиза, що проводиться державними органами	12 лютого 2022 (субота)	10.00 – 11.20 11.30 – 12.50 13.30 – 14.50	Практичне заняття		
3	Громадська антикорупційна експертиза	26 лютого 2022 (субота)	10.00 – 11.20 11.30 – 12.50 13.30 – 14.50	Практичне заняття		
4	Антикорупційна експертиза	5 березня 2022 (субота)	15.00 – 16.20	Підведення підсумків. Відповіді на запитання		

Всі письмові роботи надсилати на kunorvahk@gmail.com, в копію ставити acrec.kma@gmail.com.

Веб-сайт курсу

Програма, анонси та навчальні матеріали будуть розміщені на веб-сайті ACREC: <https://acrec.org.ua/>

ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ КУРСУ:

ДЕДЛАЙНИ ПІДГОТОВКИ ПИСЬМОВИХ РОБІТ:

- 👁️ **до 6 лютого 2022 р.** – письмова робота з метою порівняльно-правового аналізу щодо проведення антикорупційної експертизи на тему: «Антикорупційна експертиза за законодавством і практикою ____ (обрати державу на свій розсуд)». В межах письмової роботи можна дати характеристику або тільки порядку проведення експертизи, або тільки методології її проведення, або тільки корупціогенних факторів
- 👁️ **до 19 лютого 2022 р.** – п'ять чек-листів на основі моніторингу будь-яких п'яти проєктів законів, зареєстрованих в період з 7 по 12 лютого 2022 р. на сторінці «Надходження законопроєктів» веб-сайту Верховної Ради України <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc555#>, на предмет наявності в них ознак, що вказують на необхідність проведення експертизи (зразок чек-листа в Додатку 1 на с. 11 Методології – <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/MetodologD196D18F.pdf>)
- 👁️ **до 26 лютого 2022 р.** – Висновок антикорупційної експертизи НАЗК за Методологією НАЗК – <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/MetodologD196D18F.pdf> на один із проєктів законів, зареєстрованих у Верховній Раді України в період з 14 по 19 лютого 2022 р. (обсяг законопроєкту – 2-3 сторінки)
- 👁️ **до 4 березня 2022 р.** – Висновок громадської антикорупційної експертизи за Методологією ЦППР – <http://justice.org.ua/teoriya-i-praktika/ekspertni-visnovki/metodologiya-provedennya-gromadskoj-antikoruptionsijnoj-ekspertizi> – на один із проєктів законів, зареєстрованих у Верховній Раді України в період з 21 по 26 лютого 2022 р. (обсяг законопроєкту – 2-3 сторінки). Зразки висновків тут: http://pravo.org.ua/ua/news/combating_corruption/anti_corruption_expertise/

Вимоги до письмових робіт

- 👁️ Письмова робота повинна бути написана студентом самостійно. Студенти зобов'язанні робити посилання у роботі на використані джерела.
- 👁️ У разі виявлення плагіату (у т.ч. навіть незначних запозичень чужих думок без оформлення посилань на їх джерела) робота не зараховується, інша робота замість не зарахованої не приймається.
- 👁️ При підготовці письмової роботи студентам слід керуватися Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА, затвердженим наказом Президента НаУКМА від 7 березня 2018 р. №112.
- 👁️ Оцінка прямо не залежить від обсягу роботи. Обсяг зазвичай має становити 3–4 сторінки (титульна сторінка не потрібна, аркуш А-4, гарнітура Times New Roman або Arial, шрифт 12, інтервал 1,5). Думки мають бути викладені лаконічно. Оцінку може бути знижено за невміння студента коротко викласти власну думку.

Лекції, дискусії та case-study:

Слухачі повинні брати активну участь у дискусіях, а також бути готовими до виконання завдань протягом заняття. У разі внесення змін до вимог курсу про це буде зроблено усне оголошення та повідомлено через список розсилки. Студенти особисто відповідальні про обізнаність щодо цих змін, навіть, якщо були відсутні на занятті.

Список розсилки групи:

Куратори курсу робитимуть оголошення через розсилку. Студенти особисто відповідальні за ознайомлення з цими оголошеннями.

Правила листування електронною поштою:

Прохання надсилати електронні листи лише в таких випадках:

- ▷ 1) прохання про призначення додаткової індивідуальної консультації;
- ▷ 2) повідомлення про відсутність на занятті та причини;
- ▷ 3) прохання надіслати ще раз анонси, зміни до програми, розкладу чи інші додаткові матеріали курсу.

Питання щодо роз'яснення матеріалів курсу, процедур занять чи підсумкового контролю просимо вирішувати після занять або під час індивідуальних консультацій.

Отримання додаткових балів:

Курс не передбачає можливості будь-яких додаткових форм завдань для отримання додаткових балів, крім тих, що передбачає програма.

Правила поведження на заняттях:

Будь ласка, не запізнюйтеся на пари, під час лекцій вимикайте мобільні телефони.

Обговорення та дискусії під час занять повинні бути жвавими та цікавими, але прохання висловлювати Ваші коментарі ввічливо. Будь ласка, виявляйте повагу до чужої думки і виражайте Вашу незгоду з аргументами інших коректно.

Етичні правила щодо написання робіт:

Етичні правила щодо написання робіт: Усі студенти повинні особисто працювати над проектом. Співпраця з іншими студентами передбачається в межах виконання спільного проекту. Студенти зобов'язанні робити посилання у роботі на використані джерела; використання публікацій та досліджень без посилань вважається плагіатом. Плагіат є недопустимим та призведе до втрати права отримати кредити за курс.

Оцінювання знань та вмінь студентів.

Шкала оцінювання знань:

Шкала	Оцінка за національною шкалою	Визначення
A 91-100	відмінно	Дуже високий рівень знань із незначними помилками
B 81-90	добре	Дуже добре; більше ніж середній рівень знань, але з деякими помилками
C 71-80	добре	Добре; загалом гарна робота, але є достатня кількість помітних помилок
D 66-70	задовільно	Задовільно; але із значними недоліками
E 60-65	задовільно	Достатньо; досягнуті мінімальні критерії
F 30-59	незадовільно	Незадовільно; потрібна деяка додаткова робота
F 0-29	незадовільно	Неприйнятно; потрібна значна додаткова робота

Умови визначення навчального рейтингу

Вид роботи	Кількість за семестр	Максимальна кількість балів за виконану роботу
Здійснення порівняльно-правового аналізу щодо проведення антикорупційної експертизи (домашня письмова робота).	1	Повністю і якісно виконане завдання – 20 балів.
П'ять заповнених чек-листів на основі моніторингу проєктів законів на предмет наявності в них ознак, що вказують на необхідність проведення експертизи (домашня письмова робота).	1	Повністю і правильно виконане завдання – 20 балів.
Висновок антикорупційної експертизи (домашня письмова робота).	1	Повністю і правильно виконане завдання – 20 балів (2 x 20 = макс. 40).
Тест на знання антикорупційного законодавства в частині антикорупційної експертизи	1	За кожну правильну відповідь – 1 бал (20 x 1 = 20)
Сукупний рейтинг		100 балів

ПЛАН КУРСУ

Антикорупційна експертиза
проектів нормативно-
правових актів і чинних
нормативно-правових актів

ТЕМА 1. АНТИКОРУПЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ (ЛЕКЦІЯ- ОБГОВОРЕННЯ)

План

- ▶ Види експертиз щодо нормативно-правових актів і чинних нормативно-правових актів. Законодавчі основи їх проведення
- ▶ Поняття, мета і зміст антикорупційної експертизи
- ▶ Види і суб'єкти антикорупційної експертизи
- ▶ Об'єкти, порядки і методології проведення антикорупційної експертизи
- ▶ Моніторинг проектів нормативно-правових актів і чинних нормативно-правових актів на предмет наявності в них ознак, що вказують на необхідність проведення експертизи
- ▶ Корупціогенні фактори та способи їх пошуку
- ▶ Висновок антикорупційної експертизи
- ▶ Усунення корупціогенних факторів
- ▶ Інформаційний супровід антикорупційної експертизи

Викладач:

Микола Хавронюк

ТЕМА 2. АНТИКОРУПЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА, ЩО ПРОВОДИТЬСЯ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ (ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ)

План

- ▶ Антикорупційна експертиза проектів законів, що проводиться Комітетом Верховної Ради України з антикорупційної політики
- ▶ Антикорупційна експертиза проектів законів, що проводиться Національним агентством з питань запобігання корупції
- ▶ Антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, що проводиться Міністерством юстиції України

Викладач:

Микола Хавронюк

ТЕМА 3.

ГРОМАДСЬКА АНТИКОРУПЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА (ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ)

План

- ▶ Громадська антикорупційна експертиза чинних законів і проектів законів
- ▶ Громадська антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів Президента України та Кабінету Міністрів України, інших державних органів
- ▶ Громадська антикорупційна експертиза нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування

 Викладач:
Микола Хавронюк

Нормативно-правові акти та методології

- 👁️ Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р.
- 👁️ Регламент Кабінету Міністрів України (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 9 листопада 2011 р. №1156)
- 👁️ Регламент розгляду Комітетом проектів нормативно-правових актів (затв. рішенням Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики від 12 березня 2020 р., протокол № 31): http://crimecor.rada.gov.ua/news/Pravova_baza_diyalnosti_Komitetu/74140.html
- 👁️ Порядок проведення антикорупційної експертизи (затв. наказом Міністерства юстиції України від 18.03.2015 р. №383/5)
- 👁️ Методологія проведення антикорупційної експертизи (затв. наказом Міністерства юстиції України від 24.04.2017 р. №1395/5)
- 👁️ Порядок проведення антикорупційної експертизи Національним агентством з питань запобігання корупції (затв. наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 29 липня 2020 р. №325/20): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0787-20#Text>
- 👁️ Методологія проведення антикорупційної експертизи Національним агентством з питань запобігання корупції (затв. наказом НАЗК від 20 жовтня 2020 р. №470/20): <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/MetodologD196D18F.pdf>
- 👁️ Візування антикорупційним уповноваженим проектів актів організації публічного сектору. Методична настанова. Київ, Національне агентство з питань запобігання корупції, 2021. 24 с.
- 👁️ Методичні рекомендації. Громадська антикорупційна експертиза чинних нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування. Упорядник і науковий редактор Олександр Вінніков. Київ, 2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2016/02/Methodology_antikor.expertise_FINAL-DRAFT_Vinnikov.doc
- 👁️ Хавронюк М. Методологія проведення громадської антикорупційної експертизи (2016). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://pravo.org.ua/ua/news/5226-metodologiyaprovedenniyagromadskoyi-antikoruptsiynoyiekspertizi>
- 👁️ Методологія формування рейтингів суб'єктів законодавчої ініціативи – авторів законопроектів, внесених до порядку денного Верховної Ради України та/або Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики, за результатами проведення антикорупційної експертизи цих законопроектів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rge9.izi.institute/pro-proekt/>
- 👁️ Практичні рекомендації. Як написати законопроект без корупціогенних факторів? [Електронний ресурс]. Режим доступу: file:///C:/Users/Mykola/Downloads/PRP_Handbook_Anticorruption_Expertise_UKR.pdf
- 👁️ Проект Закону України «Про правотворчу діяльність» (№5707 від 25.06.2021). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72355
- 👁️ Методологія проведення громадської антикорупційної експертизи Інституту законодавчих ідей. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://izi.institute/research/metodologiya-provedennya-antikorupczijnoyi-ekspertyzy-analitychnym-czentrom-izi/>

Нормативно-правові акти інших держав

- 👁️ Закон Республики Узбекистан «О нормативно-правовых актах» от 14 декабря 2000 г. в редакции от 24 декабря 2012 г.
- 👁️ Закон Кыргызской Республики «О нормативных правовых актах Кыргызской Республики» от 20 июля 2009 г.
- 👁️ Закон РФ «Об антикоррупционной экспертизе нормативных правовых актов и проектов нормативных правовых актов» от 3 июля 2009 г.
- 👁️ Закон Грузии «О нормативных актах» от 22 октября 2009 г.
- 👁️ Закон Азербайджанской Республики «О нормативных правовых актах» от 21 декабря 2010 г.
- 👁️ Закон Литовской Республики «Об основах правотворчества» от 18 сентября 2012 г. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.google.com>
- 👁️ Закон Республики Казахстан «О правовых актах» от 6 апреля 2016 г.
- 👁️ Закон Республики Болгария «О нормативных актах» от 4 ноября 2016 г.
- 👁️ Закон Республики Таджикистан «О нормативных правовых актах» от 30 мая 2017 г.
- 👁️ Закон Туркменистана «О правовых актах» от 26 августа 2017 г.
- 👁️ Закон Республики Молдовы «О нормативных актах» от 22 декабря 2017 г.
- 👁️ Закон Республики Армения «О нормативно-правовых актах» от 21 марта 2018 г.
- 👁️ Закон Республики Беларусь «О нормативных правовых актах» от 17 июля 2018 г.
- 👁️ Основи законодавчої техніки. Затверджені розпорядженням Прем'єр-міністра Республіки Польща від 20 червня 2002 р.

Наукова та пізнавальна література

- 👁️ Антикоруційна експертиза як засіб запобігання корупції. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_40289
- 👁️ Антикоруційна експертиза: яка політика НАЗК? 15.02.2021. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100022761-antikoruptsiyna-ekspertiza-yaka-politika-nazk>
- 👁️ Авдєєва Г. К. Громадська антикорупційна експертиза як засіб запобігання корупції // Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції. Матеріали науково-практичного семінару у рамках VIII Всеукраїнського фестивалю науки. Харків, 2014. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://77.244.44.156/bitstream/123456789/10359/1/Avdeeva_46-49.pdf
- 👁️ Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / [О. Калітенко, О. Лемєнов, Б. Малишев, А. Марчук, К. Сердюк, Р. Сіверс, М. Хавронюк, В. Чумак] ; За заг. ред. М. Хавронюка. – К. : Мишалов Д. В., 2021. – 239 с. С. 103-113. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rpr.org.ua/news/alternatyvnyy-zvit-z-otsinky-efektyvnosti-vprovadzhennia-derzhavnoi-antikoruptsiynoi-polityky/>
- 👁️ Галузева систематизація корупціогенних факторів у законопроектах ВРУ IX скликання. Київ 2021. [Електронний ресурс]. Режим доступу: file:///C:/Users/Mykola/Downloads/1galuzeva_compressed.pdf
- 👁️ Гвоздїй В. Корупційні вікна в законодавстві: що потрібно знати про антикорупційну експертизу // Українська правда. 10 липня 2020 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/07/10/7258896/>
- 👁️ Долотов Р. О. Эффективность института независимой антикоррупционной экспертизы нормативных правовых актов и проектов нормативных правовых актов // Актуальные проблемы экономики и права. 2015. № 4. С. 42-49.
- 👁️ Іваницька В.В., Іваницький С.О. ВІДНОВЛЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ЯК ЕТАП ПОДОЛАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ КРИЗИ. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст] : матеріали V Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 9–10 груд. 2020 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. Ч. 1. С. 108–110. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupcijnogo-zakonodavstva-ukrayini/naukovi-statti-ta-tezi-z-antikorupcijnoyi-tematiki/2020-rik/realizaciya-derzhavnoyi-antikorupcijnoyi-politiki-v-mizhnarodnomu-vimiri-chastina-1.pdf>
- 👁️ Карнаухов А.В., Чумаков А.В. Эффективность независимой антикоррупционной экспертизы как института гражданского общества // Гражданское общество в России и за рубежом. – 2019. – № 2. – С. 31-34.
- 👁️ Лисенко М. О. Антикоруційна експертиза нормативно-правових актів як засіб забезпечення законності в правотворчій діяльності органів виконавчої влади // Держава і право. Випуск 66 (2014). С. 125–133. [Електронний ресурс]. Режим доступу: HYPERLINK «file:///C:/Users/Mykola/Downloads/dip_2014_66_17%20(1).pdf»file:///C:/Users/Mykola/Downloads/dip_2014_66_17%20(1).pdf

- 👁 Опілат Т. ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ЇХ МЕЖІ В КОНТЕКСТІ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА. Магістерська робота. R., 2020. 91 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18553/Opilat_Dyskreysiini_povnovazhennia_orhaniv_publichnoi_vlady.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- 👁 Ортинський В. Л. Правові питання організації проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів. Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/30052/1/012_066_070.pdf
- 👁 Панькевич М.Б. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів як засіб запобігання корупції. Магістерська робота. Л., 2020. 91 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/2345/Pankevych%20Antykoruptsiina%20ekspertyza%20normatyvno-pravovykh.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- 👁 Садовський О.М. Антикорупційна експертиза як засіб запобігання корупції // https://minjust.gov.ua/m/str_40289
- 👁 Сердюк Катерина. Антикорупційна експертиза в Україні: чи є сенс у її проведенні? [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://rus.lb.ua/blog/cplr/497389_antikoruptsiyna_ekspertiza.html
- 👁 Сметаніна Н. В. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів та їх проектів як інститут запобігання корупції: вітчизняний і міжнародний досвід / Н. В. Сметаніна // Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., МВС України ; Харківський нац. ун-т внутр. справ ; Кримінол. асоц. України. Харків, 2016. С. 146–149. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10680/1/Smetanina_146-149.pdf
- 👁 Сметаніна Н.В., Маалулі О.В. Антикорупційна експертиза як напрям запобігання корупції. Часопис Київського університету права · 2019/1. С. 237-241. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/17292/1/Smetanina_237-241.pdf
- 👁 Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / Наук. ред. Хавронюк М.І. К.: Ваїте, 2018. 472 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pravo.org.ua/img/books/files/1523446135commentary_corruption.pdf
- 👁 Як проводити громадську антикорупційну експертизу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://anticorruption.in.ua/instructions/yak-provoditi-gromadsku-antikoruptsiynu-ekspertizu.html>
- 👁 Яременко С.П. Антикорупційна експертиза в Україні: історичний аспект становлення. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст] : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 9–10 груд. 2020 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. Ч. 1. С. 298–302. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupcijnogo-zakonodavstva-ukrayini/naukovi-statti-ta-tezi-z-antikorupcijnoyi-tematiki/2020-rik/realizaciya-derzhavnoyi-antikorupcijnoyi-politiki-v-mizhnarodnomu-vimiri-chastina-1.pdf>

ЛЕКТОР КУРСУ

Микола Хавронюк —

український правознавець-кримінолог. Доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри кримінального права та кримінально-процесуального права правничого факультету Національного університету «Києво-Могилянська академія», директор з наукового розвитку і член правління Центру політико-правових реформ. Автор та співавтор близько 50 монографій, підручників, навчальних посібників і коментарів до законів, понад 250 наукових і понад 50 публіцистичних статей в газетах «Дзеркало тижня», «Бізнес», «Юридическая практика», «Юридичний вісник України», «Українська правда» та ін.

Контактна інформація: kunorvahk@gmail.com

.....

.....

.....

ACREC.ORG.UA

Київ, 2022

